

Nr 25.

Utlåtande i anledning av väckta motioner med förslag till sparförordning.

I två inom riksdagen väckta, till bankoutskottet hänvisade likalydande motioner, nr 217 i första kammaren av herr *Ewerlöf* m. fl. och nr 289 i andra kammaren av herr *Hjalmarson* m. fl., har hemställts »att riksdagen måtte antaga följande:

F ö r s l a g till Sparförordning.

1 §.

Här i riket bosatt skattskyldig fysisk person, som under åren 1952 eller 1953 i bank insätter eller till livförsäkringsbolag som premie för kapitalförsäkring inbetalar under året sparade medel, äger att under villkor som nedan sägs av statsmedel erhålla gottgörelse motsvarande 25 procent av de sparade medlen.

Med bank avses i denna förordning även sparbank, centralkassa för jordbrukskredit och postsparbanken. Med kapitalförsäkring avses här endast försäkring, som nytecknats under nämnda år och som förfaller till betalning, förutom vid dödsfall, tidigast den 1 januari 1956. Med nyteckning likställes höjning av tidigare försäkring. Av bank tillgodoförd ränta anses som insättning.

2 §.

Gottgörelse utgår å ett belopp av högst 1 000 kronor för vardera året eller, om sparare är eller under året varit gift, högst 2 000 kronor för makarna gemensamt.

Är fråga om premie i livförsäkringsbolag, utgår gottgörelse endast för den del av premien, som överstiger enligt 46 § 2 mom. 3) kommunalskattelagen åtnjutet avdrag.

3 §.

Gottgörelse utgår endast å vad av sparmedlen kvarstår vid utgången av år 1955.

4 §.

Den som vill erhålla gottgörelse för banksparande skall före utgången av sparåret meddela banken detta och tillika uppgiva huruvida han är eller under året varit gift.

5 §.

Senast den 15 februari 1953 har banken att till den taxeringsnämnd, som har att granska den av spararen avgivna allmänna självdeklarationen, skriftligen uppgiva det vid närmast förflutna årsskifte kvarstående belopp av dennes under året sparade medel, varå gottgörelse skall utgå.

Enahanda uppgift skall banken lämna senast den 15 februari 1954.

Finner taxeringsnämnden, att det av banken uppgivna beloppet helt eller delvis icke utgör sådant sparande för vilket gottgörelse må utgå, har nämnden att i rekommenderat brev lämna såväl spararen som banken uppgift om rätt belopp.

6 §.

Den som vill erhålla gottgörelse i anledning av inbetald försäkringspremie har att vid avgivandet av sin allmänna självdeklaration uppgiva försäkringsbolagets namn, försäkringsbrevets nummer och storleken av den under året erlagda premien.

Överstiga uppgivna belopp för banksparande och premiebetalning tillhopa i 2 § angivna belopp, skall gottgörelse i första hand utgå å bankmedlen.

Finner taxeringsnämnden den skattskyldige berättigad till gottgörelse för erlagd premie, har nämnden att tillställa denne sparbevis, innehållande uppgift om namn å försäkringsbolag, där kapitalförsäkring tecknats, nummer å försäkringsbrev, erlagd premie samt belopp för vilket gottgörelse må utgå.

7 §.

Efter utgången av år 1955 äger banken att av statsmedel utbekomma det belopp, som enligt denna förordning skall utgå till insättare i banken. Beloppet skall vara till riktigheten bestyrkt av för banken av offentlig myndighet förordnad revisor eller allmänt ombud.

Utbekomna medel skola omedelbart gottskrivas vederbörande insättare.

Sparbevis skall efter utgången av år 1955 inlösas av försäkringsbolag, där spararen har försäkring.

Utbetalas försäkringsbelopp tidigare på grund av dödsfall, må sparbeviset, om så påfordras, inlösas i samband med utbetalningen.

Vad försäkringsbolag utgivit som gottgörelse äger bolaget utbekomma av statsmedel.

8 §.

Belopp, som enligt 7 § gottskrivas eller utbetalas å sparbevis, äro fritagna från statlig och kommunal inkomstkatt.

9 §.

Beträffande besvär över beskattningsmyndighets beslut enligt denna förordning skola bestämmelserna i taxeringsförordningen i tillämpliga delar gälla, dock att besvär över utslag av kammarrätten icke må anföras.

10 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda för tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter.»

Beträffande motiveringen för ifrågavarande hemställan får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen I: 217.

Frågan om åtgärder från statsmakternas sida för att främja det enskilda frivilliga sparandet har under senare tid i skilda sammanhang aktualiserats. Vissa sådana åtgärder ha vidtagits — sålunda må erinras om sparformerna sparobligationer och rikskonto och om det tidsbundna lönsparandet med vinstutlottning. Förslag till andra åtgärder i liknande syfte ha däremot ansetts hittills icke böra realiseras. Till dessa förslag hör ett som i december 1947 framlades av 1944 års allmänna skattekommitté. Enligt detta skulle avdrag, under vissa förutsättningar och med viss maximering, få åtnjutas vid inkomsttaxeringen för banksparande under åren 1948 och 1949. Hit hör likaledes ett förslag, som ungefär samtidigt framfördes i en inom finansdepartementet upprättad promemoria; i denna förordades, att sparande av eller till förmån för ungdom skulle stimuleras genom kontantpremier.

Vid 1951 års riksdags vårsession fördes frågan — som berörts också vid vissa föregående riksdagar — på nytt fram i motioner i båda kamrarna (de likalydande I: 186 och II: 284 och de likalydande I: 279 och II: 367). I utlåtande (nr 12) över dessa motioner uttalade bankoutskottet bland annat, att det enligt utskottets mening i det aktuella ekonomiska läget vore i hög grad önskvärt att genom särskilda åtgärder söka uppmuntra till en ökning av det frivilliga, enskilda sparandet på kort sikt. I enlighet med utskottets hemställan anhöll riksdagen i skrivelse den 12 maj 1951 (nr 209), att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande möjligheterna att genomföra åtgärder för uppmuntran av det frivilliga och enskilda sparandet samt för riksdagen — om möjligt redan under 1951 års riksdags höstsession — framlägga de förslag, vartill dessa överväganden kunde föranleda.

I anledning härav utarbetades inom finansdepartementet av expeditionschefen H. Klackenborg en *PM med utredning och förslag rörande skattepremiering av frivilligt sparande under år 1952*.

Beträffande huvudlinjerna i utredningsmannens förslag må här i korthet nämnas följande. Enligt förslaget skulle skattskyldig med preliminär A-skatt som under år 1952 av sin lön lät verkställa insättning å skattesparkonto, under vissa förutsättningar erhålla nedsättning av inkomstkatten med 20 procent å sparbeloppet, dock å högst 1 000 kronor. Skattenedsättningen skulle preliminärt komma den skattskyldige till godo genom att källskatten minskades med 20 procent av sparbeloppet. För att den skattskyldige slutligt skulle få åtnjuta skattenedsättningen skulle sparbeloppet inestå å skattesparkonto till utgången av 1956.

I proposition nr 220 till 1951 års riksdag anförde chefen för finansdepartementet — efter att ha redogjort för innebörden av utredningsmannens ifrågavarande förslag — att man vid remissbehandlingen allmänt ställt sig tveksam till och i åtskilliga fall avstyrkt ett genomförande av förslaget, därvid särskilt betonats de administrativa olägenheter som vore förbundna med den erforderliga kontrollen av att skattepremieringen skulle komma nysparandet till godo. Med hänsyn till den kritik som anförts mot promemorieförslaget uttalade departementschefen, att han icke vore beredd att hemställa om avlåtande av proposition i ämnet till riksdagens höstsession utan att ärendet borde bli föremål för fortsatta överväganden.

Enligt vad utskottet inhämtat ledde dessa fortsatta överväganden till att inom finansdepartementet utarbetades, med beaktande av kritiken, ett förslag till kontantpremiering av sparande med en i vissa delar förenklad teknisk utformning. Detta förslag innebar i huvudsak följande.

Det sparande, som enligt förslaget kunde premieras, skulle ha formen av insättningar under år 1953 eller 1954 på särskilt upplagda konton i bank. Insättningarna ombesörjdes av spararen själv. Vid insättning krediterades spararen preliminärt en sparpremie, som avsåges skola utgå med 20 procent av sparbeloppet. Högsta sparpremie skulle vara 100 kronor per år, d. v. s. 20 procent av 500 kronor. Fem år efter utgången av sparåret tillfölle premien slutligt spararen, under förutsättning att sparbeloppet fortfarande inestode å kontot. De innestående medlen skulle icke vara spärrade; spararen kunde alltså göra uttag som från andra konton. Men vid uttag före de fem årens förlopp ginge han miste om sparpremien för det uttagna beloppet. Endast sparpremie, som definitivt tillfallit spararen, utbetalades av statsverket till vederbörande bank. Som konsekvens härav gottgjorde banken icke ränta på preliminärt gottskrivna premier utan endast på det av spararen själv insatta beloppet. Sparpremie skulle icke vara skattepliktig inkomst.

För rätt till sparpremie skulle krävas, utöver vad som nyss sagts, att spararens taxerade inkomst under sparåret enligt förordningen om statlig inkomstskatt uppginge till minst 1 200 kronor och att spararen under samma år ökade sina sammanlagda banktillgodohavanden minst med sparbeloppet. Kontrollen över att så vore fallet skulle ankomma på taxeringsnämnderna. Fördenskull skulle spararen, samtidigt med att han avlämnade självdeklaration för sparåret, göra framställning om rätt till sparpremie. Sedan taxeringsnämnden funnit, att de angivna kraven vore fyllda, lämnades meddelande härom till vederbörande bank. För konto, beträffande vilket sådant meddelande icke ingått, åtnjötes ingen sparpremie.

Ej heller nu förevarande förslag har emellertid föranlett någon Kungl. Maj:ts proposition i ämnet.

Vidare torde få nämnas, att Kungl. Maj:t genom beslut den 25 april detta

år förordnat, att riksdagens förutnämnda skrivelse nr 209:1951 och det i anledning därav utarbetade promemoriaförslaget samt övriga förslag i ämnet skola läggas till handlingarna.

Den huvudsakliga innebörden i det förslag till sparförordning som motionärerna utarbetat är följande.

Varje skattskyldig fysisk person, som under 1952 respektive 1953 insätter nysparade medel på bank eller inbetalar sådana som premie för kapitalförsäkring, skall erhålla gottgörelse av statsmedel med 25 procent av det sålunda sparade beloppet, såvida medlen icke uttagas eller förfalla till betalning före utgången av år 1955. Undantag bör dock göras för livförsäkring, som före denna tidpunkt utfaller på grund av dödsfall. Ersättningen skall begränsas att utgå endast för belopp upp till 1 000 kronor per år och sparare. För äkta makar blir således beloppet 2 000 kronor.

Vid insättning på bank skall kontrollen av de belopp, för vilka spararen är berättigad till gottgörelse, ske via deklARATIONEN och genom en ömsesidig uppgiftsskyldighet för banken och taxeringsnämnden. Banken, i vilken insättningen gjorts, underrättar efter årsskiftet vederbörande taxeringsnämnd om det sparade beloppets storlek. Endast om nämnden, genom en jämförelse av förmögenhetssammanställningen på spararens deklARATION för år 1951 och 1952, finner, att beloppet icke utgör nysparande utan endast omplacering av tidigare sparmedel eller att spararen genom insättningar även i en annan bank sammanlagt tillgodoskrivits gottgörelse för belopp som överstiger det för vilket sådan skall lämnas eller om annan felaktighet föreligger, behöver nämnden lämna underrättelse härom till berörda parter. Har det sammanlagda beloppet, för vilket han äger rätt till ersättning, överskridits genom att spararen i deklARATIONEN uppgivit även nyteckning eller ökning av tidigare tecknade livförsäkringar, skall nedsättning av gottgörelsen i första hand hänföras till premiebetalningen.

Slutligen torde få erinras om att i de likalydande motionerna I: 101 av herr *Lindblom* m. fl. och II: 133 av herr *Sjölin* m. fl., vilka motioner hänvisats till bevillningsutskottets handläggning, hemställt, att riksdagen måtte antaga ett av motionärerna utarbetat förslag till förordning angående skatterestitution vid sparande åren 1952 och 1953.

Utskottet. Såsom av den föregående redogörelsen framgår, ha i anledning av riksdagens skrivelse nr 209:1951 inom finansdepartementet verkställt utredningar rörande möjligheterna att genomföra särskilda sparstimulerande åtgärder. Sålunda har av expeditionschefen H. Klackenbergs framlagts en promemoria med förslag till skattepremiering av frivilligt sparande under år 1952. Vidare har inom departementet utarbetats ett förslag till kontantpremiering av sparande. Intet av dessa förslag och ej heller andra,

under remissbehandlingen av Klackenbergs promemoria framkomna alternativa sparpremieringsförslag har emellertid föranlett proposition till riksdagen.

Kungl. Maj:t har sedermera beslutat, att riksdagens ifrågavarande skrivelse jämte föreliggande förslag i ämnet skall läggas till handlingarna. Någon ytterligare utredning i anledning av riksdagens skrivelse torde sålunda icke komma att verkställas.

I sitt utlåtande nr 12 vid föregående års riksdag, vari bankoutskottet föreslog riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning i ämnet, framhöll utskottet beträffande förutsättningarna för sparandets utveckling på längre sikt, att stabilitet i penningvärdet vore en viktig betingelse för att sparandet skulle utvecklas på ett tillfredsställande sätt. Emellertid vore det enligt utskottet i det aktuella ekonomiska läget i hög grad önskvärt att genom särskilda åtgärder på kort sikt söka uppmuntra till en ökning av det frivilliga, enskilda sparandet. Efter att hava redogjort för olika förslag till sparpremiering som framkommit anförde utskottet, att utskottet icke ville göra något uttalande huruvida de antydda utvägarna kunde vara framkomliga. Andra sparstimulerande åtgärder än de nämnda torde också kunna tänkas. Utan att taga ställning till dessa frågor, vilka delvis låge utanför bankoutskottets kompetensområde, ville utskottet emellertid starkt framhålla angelägenheten av att i rådande läge alla de möjligheter bleve undersökta, som kunde tänkas ifrågakomma för att ett ökat sparande skulle kunna främjas.

Såsom av det föregående framgår, ha allvarliga försök gjorts att komma fram till ett ur olika synpunkter godtagbart system för sparpremiering. De olika förslag i ämnet som framkommit ha prövats av regeringen, som dock icke funnit något av dem kunna läggas till grund för en proposition till riksdagen. Det må kunna beklagas, att det icke visat sig möjligt att konstruera en anordning för sparpremiering, som å ena sidan ger ett rimligt mått av effektivitet och å andra sidan kan genomföras utan en alltför invecklad administrativ kontrollapparat. Utskottet anser det emellertid ha varit av värde, att i detta hänseende klarläggande utredningar i ämnet verkställts. Det måste genom dessa anses ha klargjorts, att tveksamhet måste råda om huruvida man genom ett sparpremieringssystem verkligen kan uppnå en sparandeökning, som är tillräckligt kraftig för att åtgärden skall kunna rationellt motiveras. I varje fall är det icke möjligt att prestera förhandsbevis härför.

Utskottet vill här liksom många gånger tidigare understryka, att det icke kan råda mer än en mening om att en ökning på bred front av det enskilda sparandet är av största betydelse. En väsentlig förstärkning av vårt lands ekonomiska stabilitet skulle härigenom vinnas. Såsom utskottet i flera sammanhang framhållit, är den avgörande förutsättningen för en ökning av sparandet att stabilitet i penningvärdet kan uppnås och vidmakthållas. Ut-

skottet konstaterar i detta sammanhang med tillfredsställelse, att en tydlig tendens till ökat sparande hos allmänheten kunnat förmärkas under senare tid. Utvecklingen synes sålunda gå åt rätt håll. Mot bakgrunden av den antydda utvecklingen torde enligt utskottet behovet av särskilda sparstimulerande åtgärder te sig mindre än vad fallet var i det ekonomiska läge som rådde för omkring ett år sedan, då riksdagen avlät sin skrivelse till Kungl. Maj:t i förevarande ämne.

I de föreliggande motionerna har framlagts ett förslag till sparförordning, som går ut på kontantpremiering av enskilt sparande. Förslaget är i väsentliga delar av samma principiella innebörd som det inom finansdepartementet utarbetade, även om det sistnämnda var mindre långtgående i fråga om sparpremieringens omfattning. Mot bakgrunden av den ingående belysning som frågan fått genom de verkställda utredningarna anser sig utskottet icke kunna tillstyrka bifall till motionärernas förslag, och utskottet har heller icke ansett förutsättningar föreligga för att i anledning av motionerna utarbeta och för riksdagen framlägga något modifierat förslag till premiering av det enskilda sparandet.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att de likalydande motionerna I: 217 och II: 289 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 6 maj 1952.

På bankoutskottets vägnar:

FRANS SEVERIN.

Närvarande:

från **första** kammaren: herrar Sundvik, Werner, De Geer,* Johanneson, Nordenson, Boo* och Svärd*;

från **andra** kammaren: herrar Severin, Nilsson i Landskrona, Persson* i Norrby, Schmidt, Gavelin, Johansson* i Kalmar, Nyberg* och Edström*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1) av herrar *Nordenson*, *Svärd* och *Edström*, som ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att målmedvetna och konkreta åtgärder i syfte att stimulera till ökat enskilt sparande just i nuvarande läge äro särskilt angelägna. Problemet har tidigare varit föremål för utskottets behandling. Riksdagen har i anslutning till ett utlåtande från utskottet hemställt om ut-

redning, och en sådan har inom Kungl. Maj:ts kansli verkställt. Det förslag till sparförordning som framlagts i motionerna I: 217 och II: 289 bygger även på denna utredning.

Att med generellt verkande medel skapa en »sparvänlig atmosfär» torde under mer normala ekonomiska förhållanden vara till fyllest för att det till alla folkgrupper spridda samhällsekonomiskt nödvändiga sparandet skall komma till stånd. I en inflationstid med dess speciellt ur »penningspararnas» synpunkt ytterst ofördelaktiga förändringar i inkomst- och förmögensfördelningen måste emellertid även extraordinära åtgärder anses befogade. Nysparandet måste även då framstå som lockande och lönande för de många enskilda spararna.

Under ovan antydda särskilda omständigheter anser utskottet det för svarligt att använda skattebetalarmedel i syfte att främja enskilt sparande.

Utskottet är starkt medvetet om svårigheterna att skapa tillfredsställande kontroll och övervakning utan dyrbar, tidsödande och för spararna irriterande anordningar.

Mot kontrollkravet måste emellertid ställas nödvändigheten att pröva åtgärder som kunna ge resultat. Vid den avvägning mellan dessa båda synpunkter som måste företagas bör enligt utskottets mening hänsyn även tagas till den omständigheten att ägare till äldre sparande sett sina besparingar kraftigt reduceras genom inflationen.

Under åberopande av det ovan anförda hemställer utskottet,
att riksdagen måtte antaga följande:

F ö r s l a g

till

Sparförordning.

1 §.

Här i riket bosatt skattskyldig fysisk person, som under åren 1952 eller 1953 i bank insätter eller till livförsäkringsbolag som premie för kapitalförsäkring inbetalar under året sparade medel, äger att under villkor som nedan sägs av statsmedel erhålla gottgörelse motsvarande 25 procent av de sparade medlen.

Med bank avses i denna förordning även sparbank, centralkassa för jordbrukskredit och postsparbanken. Med kapitalförsäkring avses här endast försäkring, som nytecknats under nämnda år och som förfaller till betalning, förutom vid dödsfall, tidigast den 1 januari 1956. Med nyteckning likställes höjning av tidigare försäkring. Av bank tillgodoförd ränta anses som insättning.

2 §.

Gottgörelse utgår å ett belopp av högst 1 000 kronor för vardera året eller, om sparare är eller under året varit gift, högst 2 000 kronor för makarna gemensamt.

Är fråga om premie i livförsäkringsbolag, utgår gottgörelse endast för den del av premien, som överstiger enligt 46 § 2 mom. 3) kommunalskattelagen åtnjutet avdrag.

3 §.

Gottgörelse utgår endast å vad av sparmedlen kvarstår vid utgången av år 1955.

4 §.

Den som vill erhålla gottgörelse för banksparande skall före utgången av sparåret meddela banken detta och tillika uppgiva huruvida han är eller under året varit gift.

5 §.

Senast den 15 februari 1953 har banken att till den taxeringsnämnd, som har att granska den av spararen avgivna allmänna självdeklarationen, skriftligen uppgiva det vid närmast förflutna årsskifte kvarstående belopp av dennes under året sparade medel, varå gottgörelse skall utgå.

Enahanda uppgift skall banken lämna senast den 15 februari 1954.

Finner taxeringsnämnden, att det av banken uppgivna beloppet helt eller delvis icke utgör sådant sparande för vilket gottgörelse må utgå, har nämnden att i rekommenderat brev lämna såväl spararen som banken uppgift om rätt belopp.

6 §.

Den som vill erhålla gottgörelse i anledning av inbetald försäkringspremie har att vid avgivandet av sin allmänna självdeklaration uppgiva försäkringsbolagets namn, försäkringsbrevets nummer och storleken av den under året erlagda premien.

Överstiga uppgivna belopp för banksparande och premiebetalning tillhopa i 2 § angivna belopp, skall gottgörelse i första hand utgå å bankmedlen.

Finner taxeringsnämnden den skattskyldige berättigad till gottgörelse för erlagd premie, har nämnden att tillställa denne sparbevis, innehållande uppgift om namn å försäkringsbolag, där kapitalförsäkring tecknats, nummer å försäkringsbrev, erlagd premie samt belopp för vilket gottgörelse må utgå.

7 §.

Efter utgången av år 1955 äger banken att av statsmedel utbekomma det belopp, som enligt denna förordning skall utgå till insättare i banken. Beloppet skall vara till riktigheten bestyrkt av för banken av offentlig myndighet förordnad revisor eller allmänt ombud.

Utbekomna medel skola omedelbart gottskrivas vederbörande insättare. Sparbevis skall efter utgången av år 1955 inlösas av försäkringsbolag, där spararen har försäkring.

Utbetalas försäkringsbelopp tidigare på grund av dödsfall, må sparbeviset, om så påfordras, inlösas i samband med utbetalningen.

Vad försäkringsbolag utgivit som gottgörelse äger bolaget utbekomma av statsmedel.

8 §.

Belopp, som enligt 7 § gottskrivas eller utbetalas å sparbevis, äro frigtagna från statlig och kommunal inkomstskatt.

9 §.

Beträffande besvär över beskattningsmyndighets beslut enligt denna förordning skola bestämmelserna i taxeringsförordningen i tillämpliga delar gälla, dock att besvär över utslag av kammarrätten icke må anföras.

10 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda för tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter.

2) av herrar *De Geer, Schmidt* och *Nyberg*.